

Και όμως, ο Καποδίστριας ΔΕΝ έκλεισε τις εκκλησίες!



29/03/2020 | 18:35

Γράφει ο Έξαρχος Γεώργιος, εκπαιδευτικός.

Πολύς λόγος έγινε τελευταία για το δήθεν κλείσιμο των ναών όταν ξέσπασε η πανώλη επί Καποδίστρια. Ο καθηγητής του ΕΚΠΑ Αριστείδης Χατζής, ο οποίος ισχυρίζεται τα ανωτέρω, πριν από δύο ημέρες, βγήκε σε κάποιον τηλεοπτικό σταθμό και έλεγε ανιστόρητα πράγματα.

Υποστήριξε καταρχάς ότι η πανώλη διήρκεσε 1 με 1,5 έτος. Πράγμα αστείο, αφού

όπως θα δούμε παρακάτω, ο Καποδίστριας γράφει σε επιστολή του ότι κράτησε σχεδόν τέσσερις μήνες. Μεταξύ άλλων ανιστορήτων ειπώθηκε στον τηλεοπτικό σταθμό ότι αδικώς οι Έλληνες κατηγορούσαν τους τούρκο-αιγυπτίους του Ιμπραήμ ως υπεύθυνους για την νόσο. Και όμως βρίθει ο Τύπος της Εποχής για του λόγου το ασφαλές. Δεν είναι καθόλου δύσκολο να ανατραπούν όλα αυτά και άλλα πολλά. Αρκεί να ανατρέξει κάποιος στις πηγές. Στο παρόν άρθρο θα καταδειχθεί ότι ουδέποτε εκλείσαν οι εκκλησίες επί Καποδίστρια.

Ο Σπυρίδων Τρικούπης στο έργο του «*Ιστορία της Ελληνικής Επανάστασης*» περιγράφει την αντιμετώπιση της πανώλης από τον Κυβερνήτη Ι. Καποδίστρια. Ο ίδιος, ως Γενικός Γραμματέας Επικρατείας εκείνης της περιόδου, καθίσταται η πλέον σημαντική πηγή, αφού είχε λάβει μέρος σε όλα τα υπουργικά συμβούλια και είχε άμεση ανταπόκριση. Μας λέει λοιπόν ο Τρικούπης, ότι η πανώλη έκανε την εμφάνισή της στην Ύδρα στα μέσα Απριλίου του 1828 και λίγο αργότερα στις Σπέτσες, προτού φθάσει και στην Πελοπόννησο. Η διάδοση έγινε γρήγορα λόγω των ανταλλαγέντων αιχμαλώτων. Ο Καποδίστριας ο οποίος έμενε στο Ναύπλιο, αποφάσισε να επισκεφθεί ο ίδιος την Ύδρα και τις Σπέτσες, και την 1 Μαΐου πήγε στην Αίγινα. Εκεί έμεινε 2 εβδομάδες όπου και αναχώρησε στις 14 Μαΐου για τον Πόρο με το ιστιοφόρο του πολεμικού ναυτικού «Νέλσων»· συνέπλευσαν μαζί και η γαλλική φρεγάτα Ήρα καθώς και η αγγλική Δρυάς. Αυτά αναφέρει συνοπτικά ο Σπυρίδων Τρικούπης, καταλήγοντας πως μετά από λίγο καιρό, χάρη στις ενέργειες της Κυβέρνησης, ο μολυσμός εξαλείφθηκε (1). Από αυτά που παραθέτει παραπάνω ο ιστορικός Τρικούπης, **συνάγεται ότι δεν υπήρχε κλείσιμο των ιερών ναών**, αφού δεν αναφέρεται πουθενά κάτι τέτοιο.

Μία επίσης πολύ σημαντική πηγή αποτελεί το δημοσίευμα (2) της εφημερίδας «ΕΣΤΙΑ» στις 11/03/1879, το οποίο αναφέρεται στις λοιμικές νόσους των περιόδων 1828 και 1837. Εκεί λοιπόν αναφέρονται ανάμεσα στα άλλα και τα μέτρα που έλαβε ο Ιωάννης Καποδίστριας για την εξάλειψη της πανώλης. Όπως διακρίνει εύκολα ο αναγνώστης στην παραπομπή, δεν γίνεται πουθενά λόγος για κλείσιμο ναών. Και όμως ο καθηγητής Χατζής ανέφερε ότι το πρώτο μέτρο του Καποδίστρια ήταν να κλείσουν οι εκκλησίες!

Ο Τρικούπης ήταν ο μόνος, από τους σύγχρονους ιστορικούς της εποχής που έγραψε για το ζήτημα. Αξιόπιστη όμως πηγή δεν θα μπορούσε να είναι άλλη από την Εφημερίδα της Κυβερνήσεως η «Γενική Εφημερίς της Ελλάδος» όπως ονομαζόταν εκείνη την περίοδο. Στην Γενική Εφημερίδα (3) λοιπόν αναφέρονται ξεκάθαρα όλα τα μέτρα τα οποία πήρε ο Καποδίστριας από την αρχή της πανώλης (Απρίλιος 1828) μέχρι την πλήρη εξάλειψή της (Αύγουστος 1828). Διαβάζοντας κάποιος όλα τα Φ.Ε.Κ. αυτής της περιόδου, κατανοεί ότι μέριμνα του κρατους ήταν η αντιμετώπισή της με απομονώσεις ασθενούντων, ίδρυση καθαρτηρίων, υγειονομικές ζώνες και άλλα αντιμολυσματικά μέσα, αλλά όχι μέσω του κλεισίματος των ιερών ναών.

Ο Καποδίστριας, όντας οξυδερκής πολιτικός, στέλνει οδηγίες προς αποφυγή του πανικού, μέσω του αδελφού του Βιάρου και του Κωλέττη, προς τους εφόρους Ύδρας και Σπετσών να λάβουν τα αναγκαία μέτρα (4). Ανάμεσα στις οδηγίες της Εγκυκλίου (5) αναφέρει ότι οφείλουν οι ιερείς να διατηρούν Βιβλίο, στο οποίο θα καταχωρίζονται εκτός από τις κηδείες, οι βαπτίσεις και οι γάμοι. Πάντως όλα τα μέτρα που πήρε ο Κυβερνήτης είχαν καθαρά τοπικό χαρακτήρα και εφαρμόστηκαν κατά κόρον στην Ύδρα και στις Σπέτσες (6) και πιο ελαστικά σε περιοχές της Πελοποννήσου.

Αξιοσημείωτη όμως είναι και η Πίστη που δείχνει στον Θεό ο Καποδίστριας όταν ξέσπασε η επιδημία, αφού όπως γράφει ο ίδιος προς την Δημογεροντία Ψαρών: «...όπως η Θειοτάτη Πρόνοια περιφρουρή υμάς και προστατεύουσα οικτιρμόνως μη διαλείπη (7)». Μετά από σχεδόν τρεις μήνες, όταν είχε εξαλειφθεί η αρρώστια, δοξολογεί τον Θεό μέσω της Γενικής Γραμματείας της Επικρατείας, επειδή «έπαυσε πλέον πάσα υποψία μολυσμού (8)».

Το έγγραφο που παραθέτει ο Αριστείδης Χατζής, ως ατράνταχτο επιχείρημα, σε άρθρο του (protagon.gr), στο οποίο υποστηρίζεται το κλείσιμο των ναών επί Καποδίστρια, είναι μεταγενέστερο της πανώλης! Το νομοθέτημα αυτό αποτελεί την μοναδική πηγή για το υποτιθέμενο κλείσιμο των ναών από τον Κυβερνήτη. Σύμφωνα με τον Ανδρεά Μάμουκα (1801-1884), βουλευτή του νεοσυσταθέντος Ελληνικού κράτους, το δημοσιευμένο απ' αυτόν κείμενο προέρχεται από δικό του αντίγραφο (9), διότι το πρωτότυπο δεν βρέθηκε! Εκτός των άλλων ο ίδιος μας πληροφορεί ότι το νομοθέτημα αυτό δεν δημοσιεύθηκε ποτέ στην Γενική Εφημερίδα!!! Γεγονός που γίνεται αντιληπτό αν ανατρέξουμε στο ΦΕΚ της εποχής.

Οπότε εδώ έχουμε τρία τινά. Πρώτον δεν ξέρουμε αν όντως είναι αληθές ως έγγραφο αυτό το νομοθέτημα, διότι δεν υπάρχει η πρωτογενής πηγή που να το αποδεικνύει, παρά μόνο ως αντίγραφο στο σπίτι κάποιου βουλευτή. Δεύτερον, έχει ισχύ αυτό το «νομοθέτημα» από την στιγμή που δεν δημοσιεύθηκε στην Γενική Εφημερίδα; Όπως γνωρίζουμε, ένας νόμος τίθεται σε ισχύ με την δημοσίευση του. Τρίτον και σημαντικότερον. Το νομοσχέδιο αυτό, σύμφωνα πάντα με τον Μάμουκα, συζητήθηκε και ψηφίσθηκε σχεδόν ένα χρόνο μετά την παρέλευση της νόσου, στην Δ' Εθνοσυνέλευση του Αργους, η ημερομηνία όμως είναι προγενέστερη. Άρα, δεν ευσταθεί ο ισχυρισμός, ότι ο Ι. Καποδίστριας έκλεισε τους ιερούς ναούς κατά την πανώλη του 1828 βάσει αυτού του Ψηφίσματος αφού όλα συζητήθηκαν(;) και ψηφίστηκαν(;) μετά από ένα χρόνο!

Κλείνοντας, είναι επιεικώς απαράδεκτο να «χρησιμοποιείς» κάποιον, ειδικά όταν αυτός είναι ο εθνομάρτυς Ιωάννης Καποδίστριας, για να επιχειρηματολογήσεις υπέρ του κλεισιματος των ιερών ναών και κατ' επέκταση την αποχή από τον εκκλησιασμό και την Θεία Κοινωνία. **Ο ίδιος ο Καποδίστριας, όταν τον παρώτρυναν να μην εκκλησιασθεί λόγω του ότι υπήρχαν βάσιμες υποψίες για την δολοφονία του απάντησε: «Δεν γίνεται να χάσω την Θεία Λειτουργία για κανένα λόγο»!**

ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ

1 Εγκυκλιος, Σπυριδωνος Τρικούπη, Ιστορία της Ελληνικής Επανάστασεως, έκδοσις δευτέρα επιθεωρηθείσα και διορθωθείσα, Τόμος Δ', εν Λονδίνω εκ της εν τη αυλή του Ερυθρού Άβοντος Τυπογραφίας Ταυδόρου και Φραγκίσκου, μωξβ', σελ. 273-274.

2 Δίδεται στην επόμενη σελίδα

3 https://drive.google.com/file/d/1MG8kluEby_Kj77DgENWGRqZdNiJz1oPc/view

4 Επιστολαί, Επιστολή της 14 Μαΐου 1928 προς τον Βιάρo Καποδίστρια και Ι. Κωλέττη, σελ. 90-92.

5 Γενική Εφημερίς της Ελλάδος, αρ. 45 έτος Γ'23.6.1828, σελ. 185-186

6 Γενική Εφημερίς της Ελλάδος, αρ. 45 έτος Γ'23.6.1828, σελ. 186

7 Επιστολαί, Επιστολή προς την Δημογεροντία Ψαρών, σελ. 56

8 Γενική Εφημερίς της Ελλάδος, αρ. 65 έτος Γ'5.9.1828, σελ. 269

τάς λευκάς τῆς τρίχας, ἐνθυμίζω εἰς αὐτὴν τὸ βραχίον τὸ ὁποῖον ἐφόρει, ὅτε τὴν ὠδήγουν μεταμριεσμένην ἐπὶ τοῦ ὄνου τοῦ Πανταλῆ, καὶ γελῶμεν καὶ οἱ δύο καὶ εὐχαριστοῦμεν ἐκ βάθους καρδίας τὸν Θεόν. Δ. ΒΙΚΕΛΙΑΣ.

Ἡ ΠΑΝΩΛΗΣ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ

Τὴν Ἑλλάδα ἐπισκέφθη ἡ πανώλης πρὸ πεντηκονταετίας. Τὸν Ἀπρίλιον τοῦ 1828 διεδόθη, ὅτι ἡ πανώλης ἀνεράνη ἐν τῇ νήσῳ Ζία. Ἡ εἰδησις δὲν ἦτο ἀκριβὴς, πλὴν ἐκ ταύτης λαθῶν ἀφορμὴν ὁ Καποδίστριας ἐπελήφθη τοῦ ὄργανισμοῦ ὑγειονομικῶν μέτρων. Μετ' ὀλίγας ὁμοῦς ἡμέρας ἡ πανώλης ἀνεράνη ἐν Ὑδρᾷ καὶ ἐν Σπίτοσις, ἀπεδόθη δὲ εἰς πλοῖον ἑλληνικὸν τὸ ὁποῖον ἐπέστρεφεν εἰς τὰς νήσους ταύτας, ἀφοῦ συνεκοινώησεν μετὰ τῶν Ἀράβων εἰς Μεθώνην δι' ἀνταλλαγὴν αἰχμαλώτων. Ὁ Καποδίστριας ἐπολέμησε τὴν νόσον δι' αὐστηροῦ συστήματος ἀπομονώσεως τῶν μεμολυσμένων μερῶν ἀπὸ τῶν καθαρῶν. Ἡ διακοπὴ τῶν συγκοινωνιῶν καὶ τῆς ἐργασίας καὶ οἱ φόβοι τῆς περαιτέρω διαδόσεως τοῦ λοιμοῦ προσετέθησαν εἰς τὰς τόσας δυσχερείας τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Ἡ πανώλης ἐποίησε θραύσιν ἐν τῷ κατὰ τὴν Πελοπόννησον στρατῷ τοῦ Ἰμβρακίη πασᾶ καὶ ἰδίως ἐν Μεθώνῃ. Κατὰ τὸν Δεκέμβριον τοῦ 1828 ἡ πανώλης ἀνεράνη καὶ εἰς Καλάβρυτα καὶ εἰς τι οὐ μακρὰν τῶν Καλαβρύτων ἀπέχον χωρίον Βράχοι. Ἐν γένει ἡ ἐπιδημία ἐκείνη ἔφερε χαρακτηριστῆρα ἥπιον, δὲν ἐξετάθη καὶ τὰ θύματα ὑπῆρξαν ὀλίγα μετὰ τῶν χριστιανῶν. Ἀπεναντίας ἕνεκα τῆς κακῆς αὐτῶν διαίτης καὶ τῆς συγκεντρώσεως, πολλοὶ ἐκ τῶν Αἰγυπτίων ἀπέθανον τότε ὑπὸ τῆς πανώλους, καὶ τὰ τελευταῖα δὲ ἴχνη τῆς ἀσθενείας ἐξηλείφθησαν μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τῶν Αἰγυπτίων. Ἡ πανώλης ἀνεράνη ἐν Ἑλλάδι καὶ κατὰ τὸν Μάρτιον 1837 ἐν Πόρῳ, ὅπου ἐφόνησε πολλοὺς ἐν μέρει ἕνεκα τῶν ἀσυνέτων μέτρων τῆς τότε κυβερνήσεως. Διήρκεσεν ἐν ὄλῳ μῆνας τέσσαρας, περιωρίσθη δὲ καὶ κατεστάλη διὰ τῶν καταλλῶν μέτρων, τὰ ὁποῖα ἔλαβεν ὁ τελευταῖος ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως εἰς Πόρον σταλαῖς πεπαιδευμένος ἰατρός Πέτρος Κ. Ἡπίτης.⁴

103.

Οἱ τὸν νοῦν αὐτῶν γινώσκοντες τὴν καρδίαν αὐτῶν ἀγνοοῦσιν.

104.

Καθὼς τὰ πράγματα οὕτω καὶ οἱ ἄνθρωποι ἰδίων ἔχουσιν ἀπόψεως σημείον. Καὶ ἄλλοι μὲν αὐτῶν διαγινώσκονται ἐκ τοῦ πλησίον, ἄλλων δὲ μόνον πόρρωθεν διακρίνεται ἡ ἀληθὴς αὐτῶν εἰκὼν.

105.

Λογικὸς δὲν εἶναι ὁ κατὰ τύχην ἀνευρίσκων τῶν πραγμάτων τὸν λόγον, ἀλλ' ὁ γινώσκων καὶ διορῶν αὐτὸν, καὶ τερπόμενος ἐν αὐτῷ.

106.

Πρὸς ἀκριβῆ τῶν πραγμάτων κατάληψιν ἀπαιτεῖται ἡ γνώσις πάσης αὐτῶν λεπτομερείας. Ἐπειδὴ δὲ ἡ λεπτομέρεια χωρεῖ ἐπ' ἀπειρον, τοῦ ἀνθρώπου αἱ γνώσεις καὶ ἐπιπόλαιοι εἶναι καὶ ἀτελεῖς.

107.

Κατὰ τινα τρόπον διαθρόπτεται ἡ θέλουσα νὰ δεῖξῃ ὅτι ἐπιμελῶς ἀποφεύγει τὰς διαθρόψεις.

108.

Ὁ νοῦς δὲν δύναται νὰ ὑποκριθῇ ἐπὶ πολὺ τὸ πρόσωπον τῆς καρδίας.

109.

Τῆς νεότητος αἱ ὀρέξεις μεταβάλλονται ἕνεκα τῆς ζήσεως τοῦ αἵματος αὐτῆς· αἱ δὲ τοῦ γήρατος παραμένουσιν ἐκ συνήθειας.

110.

Οὐδὲν φιλοδοροῦμεν τοσοῦτον ἀφθόνως, ὅσον τὰς συμβουλὰς.

111.

Ὅσον πλείοτερον ἀγκυρῶμεν ἐταίραν τινα, τοσοῦτον ἔγγυτέρα εἶναι ἡ πρὸς αὐτὴν ἡμετέρα ἀπέχθεια.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Παιδικὴ ἀπόκρισις.

Μαρία (ἀδελφὴ πρεσβυτέρου). Ἀχ! Ἐλένη μου, μ' ἀράνισε τὸ δόντι μου. Ἐτσι μ' ἔρχεται νὰ το βγάλω νὰ ἐλευθερωθῶ.

Ἐλένη (ἀδελφὴ μικροτέρα, εἰς ἣν οἱ γονεῖς δίδουσι πάντοτε τὰ παλαιὰ φορέματα καὶ ὅ τι ἄλλο μετενεύσθη ἢ Μασία). ὦ! μὴ. Μασία μου!